

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

A decorative graphic consisting of four triangles: a solid black triangle pointing up at the top center, a solid grey triangle pointing down at the top right, a solid grey triangle pointing up at the bottom left, and a solid grey triangle pointing up at the bottom right.

**STUDENTŲ
MOKSLINĖS VEIKLOS
LXXV
KONFERENCIJA**

Vilnius, 2023 m. gegužės 15–19 d.
PRANEŠIMŲ TEZĖS

*Leidinį sudarė VU MF Mokslo specialistė
dr. Simona KILDIENĖ*

Mokslo komitetas:

Prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė
Doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
Prof. dr. Vaiva Hendrixson
Doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
Prof. dr. Nomedas Rima Valevičienė
Prof. dr. Eglė Preikšaitienė
Dr. Diana Bužinskienė
Prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
Doc. dr. Saulius Galgauskas
Prof. dr. Eugenijus Lesinskas
Doc. dr. Valdemaras Jotautas
Prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas

Dr. Ieva Stundienė
Prof. dr. Marius Miglinas
Doc. dr. Birutė Zablockienė
Inga Kisielienė
Prof. dr. Violeta Kvedarienė
Dr. Žymantas Jagelavičius
Prof. dr. (HP) Edvardas Danila
Doc. dr. Kristina Ryliškienė
Dr. Gunaras Terbetas
Prof. dr. Alvydas Navickas
Doc. dr. Rima Viliūnienė
Prof. dr. Sigita Lesinskienė

Doc. dr. Sigitas Ryliškis
Doc. dr. Vytautas Tutkus
Dr. Danutė Povilėnaitė
Doc. dr. Sigita Burokienė
Dr. Agnė Abraitienė
Prof. dr. Pranas Šerpytis
Prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
Prof. dr. Vilma Brukienė
Dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
Doc. dr. Marija Jakubauskienė

Organizacinis komitetas:

Martyna Sveikataitė
Rafal Sinkevič
Gintarė Zarembaitė
Alicija Krasavceva
Karina Mickevičiūtė
Jogailė Gudaitė
Emilis Gegeckas
Auksė Ramaškevičiūtė
Tautvydas Petkus
Kristina Marcinkevičiūtė
Melita Virpšaitė

Gabrielė Lissauskaitė
Rosita Reivytytė
Kamilė Čeponytė
Šarūnas Raudonis
Monika Rimdeikaitė
Inga Česnavičiūtė
Tadas Abartis
Rūta Bleifertaitė
Kristijonas Puteikis
Saulius Ročka
Paulius Montvila

Agnė Timofejevaitė
Augustė Lapinskaitė
Emilis Šostak
Gratas Šepetyš
Gediminas Gumbis
Erika Ališauskienė
Indrė Urbaitė
Miglė Vilniškytė
Urtė Smailytė
Gabriela Šimkonytė
Julija Bitautaitė

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2023

© Vilniaus universitetas, 2023

ŠONKAULIŲ UŽDEGIMINIAI PAKITIMAI 19 A. OSTEOLOGINĖJE MEDŽIAGOJE: PABLITIMO IR PASISKIRSTYMO DĖSNINGUMAI

Darbo autorius. Dovydas RAPOLIS (VI kursas).

Darbo vadovs. Doc. dr. Žydrūnė MILIAUSKIENĖ, VU MF Anatomijos, histologijos ir antropologijos katedra; dr. Justina KOZAKAITĖ, VU MF Anatomijos, histologijos ir antropologijos katedra.

Darbo tikslas. Ištirti pasirinktoje 19 a. osteologinėje medžiagoje pastebėtus šonkaulių paviršiaus pokyčius ir jų dėsningumus. Nustatyti rastų pakitimų galimas priežastis.

Darbo medžiaga ir metodika. Tyrimui buvo pasirinkti žmonių palaikai iš buvusios bažnyčios kapinių Panevėžyje. Joje buvo laidojami žmonės priklausę katalikų bažnyčios bendruomenei. Laidojimai vyko maždaug nuo 18 amžiaus pabaigos iki 19 amžiaus pabaigos. Kasinėjimai buvo atlikti 2016 ir 2018 metais. Iš viso buvo atkasti 95 palaikai. Iš jų buvo peržiūrėti 13 žmonių palaikai, kuriuose aiškiai matėsi patologiniai šonkaulių pakitimai. 10 iš jų buvo vyresni nei 20 metų amžiaus mirties metu, 3 palaikai buvo jaunesni nei 20 metų amžiaus žmonių. Tai buvo nustatyta pagal gaktinės simfizės ir klubakaulio ausinio paviršiaus pokyčius. Iš apžiūrėtų palaikų buvo 2 moterys, ir 8 vyrai, 3 asmenų lyties užtikrintai įvertinti neišeina pagal dubens ir kaukolės dimorfinius požymius. Literatūros paieškai buvo naudotas Pubmed.

Rezultatai. Peržiūrėjus šonkaulius, pastebėti pakitimai buvo vertinami pagal klasifikavimo lentelę ir būdingas lokalizacijas. Iš 13 palaikų, 3 buvo pastebėti turintys aktyvaus uždegimo požymių – porėtų kaulinių plokštelių. Plokštelės buvo išsidėsčiusios difuziškai šonkaulio galvos ir kaklo srityje, tarp 3–8 šonkaulių. Iš to galima įtarti plautinę tuberkuliozę. 4 palaikai turėjo erozijas dažniausiai pasitaikančias tarp 3–10 šonkaulių. Kai kuriose vietose galima įtarti ir naujo kaulo formavimąsi. Šiuos pakitimus galėjo sukelti ekstra pulmoninė tuberkuliozė, pneumonija arba aktinomikozė, tačiau diferencijuoti tiksliau negalima. 1 iš palaikų turėjo kaulinių ataugėlių ties šonkaulių kaklais. Šie pokyčiai yra tipinėje pleuros prisitvirtinimo vietoje ir tikėtina, kad nebuvo sukelti uždegiminių ligų. Likę palaikai turėjo nespecifinių pokyčių, kurių patikimai negalima klasifikuoti ir nustatyti specifinės priežasties. Nespecifiniai požymiai buvo sugiję kaulų lūžiai, pakitusios formos šonkauliai dėl kortikalinio kaulo augimo, lokalios šonkaulio erozijos, kaulų spalvos pakitimai.

Išvados. Šonkaulių pakitimus dažnai sukelia infekciniai uždegiminiai procesai, kurie išplinta pleuros ertmėje ir dirgina šonkaulius. Šių būklių diferenciacija iš palaikų yra sudėtinga, dėl negalėjimo identifikuoti buvusį sukėlėją, nepilno šonkaulių išlikimo ir sukeltamų nespecifinių pokyčių. Labiausiai tikėtina tirtų palaikų pakitimų priežastis yra plaučių tuberkuliozė. Ši būklė sukelia difuzinį naujo kaulo formavimąsi ant vidinio

šonkaulių paviršiaus. Kitos būklės galėtų būti pneumonija, aktinomikozė, vėžiniai pakitimai. Vertinant makroskopinius šonkaulių pakitimus verta naudoti klasifikaciją, norint sistemaiškai atmesti galimas patologines priežastis. Patikslinant ligą, būtų naudinga atlikti papildomų tyrimų kaip mikro-CT ir molekulinis tyrimus sukėlėjo nustatymui.

Raktažodžiai. Šonkaulių pažeidimai; paleopatologija; tuberkuliozė; uždegimas; kaulinė reakcija.